

 rijksuniversiteit
 groningen

**Invoering beperkte
 gemeenschap van goederen**

*Rijksuniversiteit Groningen
 Notarieel Instituut Groningen
 (NIG, zie: www.notarieelinstituut.nl)
 Prof. mr. Leon Verstappen*

 rijksuniversiteit
 groningen

Inleiding; voorgeschiedenis

 rijksuniversiteit
 groningen

**Moderniseringswetgeving
 huwelijksvermogensrecht**

- › 180 jaar algehele gemeenschap van goederen in de Nederlanden
- › Moderniseringswetgeving huwelijksvermogensrecht
 - Invoering geregistreerd partnerschap in 1998
 - Oorspronkelijk drie tranches
- › Derde tranche: wetsvoorstel 28 867 en Amendement Anker
- › Vierde tranche: initiatiefwetsvoorstel 33 987

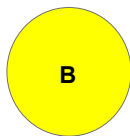
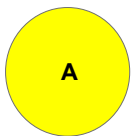
Invoering beperkte gemeenschap

- › 2012: Initiatief Berndsen/Swinkels, Van Oosten en Recourt
- › Eerste voorstel: gemeenschap beperkt maar keuzemogelijkheid voor:
 - Algeheel
 - Beperkt (ook voorhuwelijks vermogen privé)
 - Ander stelsel bij huwelijkse voorwaarden
- › Daarna wetsvoorstel 33987: beperkte gemeenschap

Frits en Annie gaan morgen trouwen

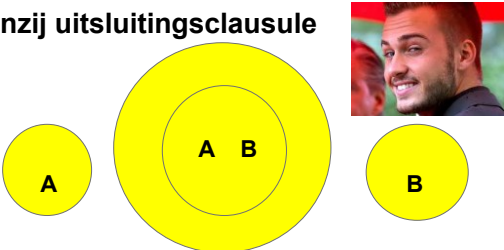

Eigen vermogen voor het huwelijk

 rijksuniversiteit
groningen

Huidige wet: alles is gezamenlijk
tenzij uitsluitingsclausule

 rijksuniversiteit
groningen

Boedelmenging: Is er een uitweg?

- > HR 20 januari 1989, NJ 1989/766 (Groningse huwelijkse voorwaarden)
- > HR 7 december 1990, NJ 1991/593 (Moordhuwelijk)
- > HR 6 oktober 2000, NJ 2004/58 (Spreekplicht?)
- > HR 17 november 2000, RvdW 2000/228 (geen uitsluitingsclausule)
- > HR 27 juni 2003, NJ 2003/524 (Zweedse schone)
- > HR 30 maart 2012, NJ 2012/407 (Voorhuwelijkse schulden)
- > HR 20 september 2013, NJ 2013/450
- > HR 22 november 2013, RFR 2014/17
- > HR 17 februari 2017, NJ 2017/175 (Italiaanse nalatenschap)

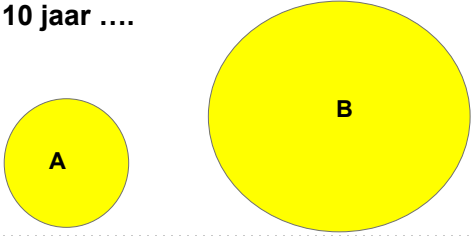
 rijksuniversiteit
groningen

 rijksuniversiteit
groningen

20-1-2015 | 14

Koude uitsluiting na 10 jaar

 rijksuniversiteit
groningen

20-1-2015 | 15

Verrekenbedingen

 rijksuniversiteit
groningen

20-1-2015 | 15

Voordelen algehele gemeenschap

- › Eenvoudig
- › Verzorging langstlevende
- › Zekerheid schuldeisers
- › Gemeenschappelijkheid past bij kleine vermogens
 - Geen gift / erfenis / onderneming
- › Historisch gegroeid stelsel

Nadelen algehele gemeenschap

- › Eenvoud bedriegt, vele uitzonderingen
- › Verzorging langstlevende al via erfrecht geregeld
- › Te veel zekerheid schuldeisers; nadeel echtgenoot
- › Te veel gemeenschappelijk
 - Willekeur erfenissen en giften
- › Internationaal een vreemd stelsel
- › Men wil dit niet in de praktijk, de jongere generatie al helemaal niet

Ontwikkelingen

- › Minder huwelijken
- › Meer echtscheidingen
- › Huwen op hogere leeftijd
- › Seriële monogamie
- › Gestegen welvaart/recessie
- › Grensoverschrijdende relaties

Aantal huwelijken

Jaar	aantal	per 1.000 inw. (GP)
› 1970	123.631	9,5
› 1980	90.182	6,4
› 1990	95.649	6,4
› 2000	88.074	5,5 (2.922-0,18)
› 2010	75.399	4,5 (9.571-0,58)
› 2015	65.333	3,8 (12.772-0,75)

 rijksuniversiteit
groningen

20-1-2015 | 16

Huwelijksontbindingen

- › Echtscheiding:
 - 2015 : 40 %
 - 1970 : 3,3 per 1.000 echtparen
 - 2015 : 10,1 per 1.000 echtparen
- › Overlijden:
 - 2015 : 60 %
 - 1970 : 17,7 per 1.000 echtparen
 - 2015 : 17,3 per 1.000 echtparen

 rijksuniversiteit
groningen

20-1-2015 | 17

Gem. leeftijd huwelijkssluiting

- › Man:
 - 1970 : 26,2
 - 2015 : 37,5
- › Vrouw
 - 1970 : 23,7
 - 2015 : 34,4

 rijksuniversiteit
groningen

20-1-2015 | 18

Aantal huwelijkse voorwaarden

- › In Nederland:
 - 1960: 7 %
 - 2008: 27 %
- › Hoogst in Europa

Uitsluitingsclausule

- › 275.000 testamenten per jaar
- › Bevatten bijna allemaal uitsluitingsclausules

Internationale vergelijking

- › Ons stelsel is excentriek; nergens in de wereld, behalve in:
 - Suriname en Zuid-Afrika; Zweden?
- › Aanbeveling rapport CEFL juli 2013
- › 220 miljoen Europeanen zijn gehuwd:
 - 32 miljoen met andere nationaliteit
 - slechts 2 % in algehele gemeenschap

Recente ontwikkelingen

- › Patchwork families; samengestelde gezinnen
- › Gold digging
- › Slechte economie; meer aandacht voor schulden

Patch work families

- › Alles gemeenschappelijk:
 - Algehele gemeenschap van goederen
 - ieder kind doet gelijk mee
 - Wettelijke verdeling
- › Niet alles gemeenschappelijk:
 - Eigen vermogen blijft privé en alleen aanwinsten gemeenschappelijk
 - Alleen eigen kinderen erfgenaam
 - Vruchtgebruik/fideicommiss voor de langstlevende

Gold digging

Schulden aanstaande echtgenoten

 rijksuniversiteit
 groningen

23-1-2018 | 35

Inhoud nieuwe wet

 rijksuniversiteit
 groningen

23-1-2018 | 36

Beperking gemeenschap van goederen

Alles samen, behalve giften, erfenissen en voorhuwelijks privévermogen

 rijksuniversiteit
 groningen

23-1-2018 | 37

Beperking omvang gemeenschap van goederen, art. 1:94 lid 2 nieuw

“2. De gemeenschap omvat, wat haar baten betreft, alle goederen die reeds **vóór de aanvang** van de gemeenschap aan de echtgenoten **gezamenlijk** toebehoorden, en **alle overige goederen** van de echtgenoten, door ieder van hen afzonderlijk of door hen tezamen **vanaf de aanvang van de gemeenschap tot haar ontbinding verkregen**, met uitzondering van ...”

Beperking omvang gemeenschap van goederen, art. 1:94 lid 2 nieuw

“... met uitzondering van:

- a. **krachtens erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift** verkregen goederen;
- b. [Wvps];
- c. [andere wettelijke rechten, legitieme en quasi legaten]

Insluitingsclausule, art. 1:94 lid 3 nieuw

“3. Het tweede lid, aanhef en onderdeel a, is niet van toepassing op:

- a. [bepaalde giften];
- b. goederen, alsmede de vruchten van die goederen, ten aanzien waarvan **bij uiterste wilsbeschikking of bij de gift is bepaald dat zij in de gemeenschap vallen.**”

Uitsluitingsclausule, art. 1:94 lid 4 nieuw

“4. Goederen, alsmede de vruchten van die goederen, ten aanzien waarvan **bij uiterste wilsbeschikking of bij de gift is bepaald dat zij buiten de gemeenschap vallen**, blijven buiten de gemeenschap, ook al zijn echtgenoten bij huwelijks voorwaarden overeengekomen dat krachtens erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift verkregen goederen dan wel de vruchten daarvan in de gemeenschap vallen.”

Uitgezonderde schulden, art. 1:94 lid 7 nieuw

“7. De gemeenschap omvat, wat haar lasten betreft, alle vóór het bestaan van de gemeenschap ontstane **gemeenschappelijke schulden**, alle **schulden betreffende goederen** die reeds vóór de aanvang van de gemeenschap aan de echtgenoten **gezamenlijk toebehoorden**, en **alle tijdens het bestaan van de gemeenschap ontstane schulden** van ieder van de echtgenoten, met uitzondering van ...”

Uitgezonderde schulden, art. 1:94 lid 7 nieuw

“...met uitzondering van schulden:
a.betreffende van de gemeenschap uitgezonderde goederen;
 b.die behoren tot een **nalatenschap** waartoe een echtgenoot is gerechtigd;
 c.[quasi legaten]

Onderneming buiten gemeenschap (art. 1:95a)

“1. Indien een onderneming buiten de gemeenschap valt, komt ten bate van de gemeenschap een **redelijke vergoeding** voor de **kennis, vaardigheden en arbeid** die een echtgenoot ten behoeve van die onderneming heeft aangewend, **voor zover** een dergelijke vergoeding niet al op andere wijze ten bate van beide echtgenoten komt of is gekomen.”

Onderneming buiten gemeenschap (art. 1:95a)

"2. Ook indien een onderneming op naam en voor rekening van een **personenvennootschap** of een **rechtspersoon** wordt uitgeoefend, de gerechtigdheid tot die personenvennootschap of die rechtspersoon buiten de gemeenschap valt en de echtgenoot die daartoe is gerechtigd, **in overwegende mate bij machte** is te bepalen dat de **winsten** van die onderneming hem rechtstreeks of middellijk ten goede komen, komt ten bate van de gemeenschap een **redelijke vergoeding** voor de **kennis, vaardigheden en arbeid** die een echtgenoot ten behoeve van die onderneming heeft aangewend, **voor zover** een dergelijke vergoeding niet al op andere wijze ten bate van beide echtgenoten komt of is gekomen."

Aanwilsrecht (art. 1:96 lid 2)

"2. Voor een **niet in de gemeenschap** gevallen schuld van een echtgenoot kunnen de goederen van de gemeenschap niet worden uitgewonnen, indien de andere echtgenoot eigen goederen van eerstgenoemde aanwijst, die voldoende verhaal bieden.
Voor een **in de gemeenschap** gevallen schuld van een echtgenoot kunnen de eigen goederen van deze echtgenoot niet worden uitgewonnen, indien hij goederen van de gemeenschap **aanwijst**, die voldoende verhaal bieden."

Beperkt verhaalsrecht (art. 1:96 lid 3)

"3. Het verhaal op de goederen van de gemeenschap voor een **niet tot de gemeenschap behorende schuld** van een echtgenoot is **beperkt tot de helft** van de **opbrengst van het uitgewonnen goed**. De andere helft komt de andere echtgenoot toe en valt voortaan buiten de gemeenschap. ..."

Overnamerecht (art. 1:96 lid 3)

“... De andere echtgenoot is bevoegd, indien een schuldeiser verhaal op een goed van de gemeenschap zoekt ter zake van een niet tot de gemeenschap behorende schuld, het goed waarop de schuldeiser verhaal zoekt, **over te nemen tegen betaling van de helft van de waarde** van dat goed uit zijn eigen vermogen. Vanaf het tijdstip van de overneming is dit een eigen goed van deze echtgenoot, dat niet in de gemeenschap valt.”

Draagplicht negatieve gemeenschap van goederen (art. 1:100 lid 2)

“2. Voor zover bij de ontbinding van de gemeenschap de goederen van de gemeenschap **niet toereikend** zijn om de schulden van de gemeenschap te voldoen, worden deze gedragen door beide echtgenoten ieder voor een **gelijk deel, tenzij** uit de eisen van redelijkheid en billijkheid, mede in verband met de aard van de schulden, een andere draagplicht voortvloeit.”

Insolventie, bewijs

- › Art. 61 Fw nieuw
 - “De echtgenoot of geregistreerde partner van de schuldenaar neemt alle goederen die hem toebehoren en niet in de huwelijksgemeenschap onderscheidenlijk de gemeenschap van het geregistreerd partnerschap vallen, terug.”
- › Art. 1:130 vervalt

Overgangsrecht (art. IV lid 1 en 2)

“1. Op een gemeenschap van goederen, ontstaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, blijft artikel 94 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing, zoals dat artikel luidde op de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet.

2. Op een gemeenschap van goederen, ontstaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, is artikel 96, derde lid, niet van toepassing.”

Overgangsrecht (IV lid 3)

“3. Artikel 61 van de Faillissementswet is slechts van toepassing op een faillissement dat is uitgesproken na het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet. Op een faillissement dat is uitgesproken vóór dat tijdstip, blijft het recht van toepassing zoals dat gold op de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet.”

Wat verandert er in de praktijk?

- › Advisering
- › Akten/modellen:
 - Boedelbeschrijving bij aangaan huwelijk
 - Invoering algehele gemeenschap
 - Uit- en insluitingsclausule
- › Afwikkeling boedels

rijksuniversiteit
 groningen

23-1-2018 1:45

Bedankt voor uw aandacht
